

Valentín Bou Franch*

El Cap de l'Estat, el President del Govern i el Ministre d'Afers exteriors

1. COMPETÈNCIA INTERNACIONAL

Amb caràcter introductorí destaque que, si realitzàrem una anàlisi comparada de Dret intern, això demostraria que el Cap de l'Estat, el President del Govern i el Ministre d'Afers exteriors són, normalment, els òrgans interns d'un Estat amb les màximes competències en matèria de relacions internacionals.

Aquesta idea està confirmada per la pràctica internacional. D'aquesta manera, en primer lloc, cal afirmar que existeix una presumpció *iuris et de iure* a favor d'aquests òrgans estatals per a executar qualsevol acte relacionat amb la celebració d'un tractat. En aquest sentit, l'Article 7.2.a) de la Convenció sobre el dret dels tractats (Viena, 23 de maig de 1969) afirma que: “en virtut de les seues funcions, i sense haver de presentar plens poders, es considerarà que representen al seu Estat; els Caps d'Estat, Caps

Aquesta obra està protegida amb una [Llicència Creative Commons Reconeixement - No Comercial - Sense obra derivada](#)

**Cofinançat per
la Unió Europea**

---

* Catedràtic de Dret Internacional Públic. Universitat de València (Espanya). Cofinançat per la Unió Europea. Les opinions i punts de vista expressats només comprometen al seu(s) autor(s) i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o els de l'Agència Executiva Europea d'Educació i Cultura (EACEA). Ni la Unió Europea ni la EACEA poden ser considerats responsables d'ells.

de Govern i Ministres de relacions exteriors, per a l'execució de tots els actes relatius a la celebració d'un tractat”.

En segon lloc, també existeix a favor d'aquests tres òrgans una presumpció *iuris et de iure* per a realitzar actes unilaterals. Així, la Cort Internacional de Justícia, en la seua Sentència de 3 de febrer de 2006, en l'assumpte relatiu a les activitats armades en el territori del Congo (par. 46), va afirmar que: “La Cort observa que, d'acord amb la seua jurisprudència uniforme, és una norma ben establida de Dret Internacional que el Cap de l'Estat, el President del Govern i el Ministre d'Afers exteriors es considera que representen a l'Estat merament en virtut de l'exercici de les seues funcions, inclosa la realització, en nom del seu Estat, d'actes unilaterals que tenen la força de compromisos internacionals”.

2. INVIOLABILITAT, PRIVILEGIS I IMMUNITATS

Respecte de la seua inviolabilitat, privilegis i immunitats, he d'afirmar tres idees. La primera idea consisteix en el fet que, conforme a l'Article 21 de la Convenció sobre les missions especials, quan són a l'estranger, aquestes persones gaudeixen de: 1) Inviolabilitat personal, ja que no poden ser objecte de mesures d'arrest o coerció ni en la seua

persona, ni en la seua residència, ni en les seues propietats, equipatge o correspondència; 2) gaudeixen de privilegis diplomàtics; i 3) gaudeixen d'immunitat absoluta de jurisdicció civil i penal.

La Cort Internacional de Justícia ha assenyalat l'existència d'excepcions a la immunitat de jurisdicció penal. La Cort ha subratllat, en la seua Sentència de 14 de febrer de 2002 (par. 60), que la immunitat de jurisdicció penal de la qual gaudeixen aquests tres òrgans de l'Estat quan estan en actiu “no significa que es beneficien de la impunitat pels crims que poguera cometre, siga com siga la seua gravetat”.

La Cort va afegir que: “Les immunitats de les quals, en virtut del Dret Internacional, es beneficien [les persones que ocupen aquests càrrecs] en actiu com aquells que ja han cessat en el seu càrrec, no suposen un obstacle al processament penal en determinades circumstàncies”. Aquestes circumstàncies són quatre.

“Primer, quan aquestes persones no gaudisquen del privilegi d'immunitat de jurisdicció penal en el seu propi Estat i puguen, per tant, ser jutjats pels tribunals interns d'aqueix Estat segons el seu propi Dret intern”;

“Segon, no gaudiran d'immunitat de jurisdicció en un Estat estranger quan el seu propi Estat haja decidit retirar-li la immunitat”;

“Tercer, quan es produïska el cessament [de la persona] en qüestió en el seu càrrec, ella o ell deixaran de gaudir d'immunitat de jurisdicció en altres Estats”. Sempre que es tinga competència segons el Dret Internacional, els tribunals de qualsevol Estat podran jutjar a [la persona que ocupara prèviament un d'aquests càrrecs] pels actes comesos abans o després del seu mandat, o per aquelles comeses durant el seu mandat, però en la seua condició privada”; i

Quart, [una d'aquestes persones] en actiu o ja cessat podrà ser processat penalment davant determinats Tribunals Penals Internacionals, quan aquests siguen competents. S'inclouen entre els exemples al Tribunal Internacional Penal per a l'antiga Iugoslàvia, al Tribunal Internacional Penal per a Ruanda i a la Cort Penal Internacional” (ibíd., par. 61).

La inviolabilitat, privilegis i immunitats d'aquests tres òrgans de l'Estat han tingut una recepció molt àmplia en el Dret espanyol. Aquesta matèria està regulada en la Llei orgànica 16/2015, sobre privilegis i immunitats, de les quals cal destacar tres idees.

La primera idea consisteix a assenyalar que aquesta Llei orgànica regula els privilegis i immunitats del Cap de l'Estat, el Cap de Govern

i Ministres d'Afers exteriors de l'Estat estranger quan es troben en territori espanyol. D'una banda, aquestes persones gaudiran d'inviolabilitat absoluta, amb independència que es troben en missió oficial o visita privada. D'altra banda, gaudiran d'immunitat de jurisdicció i execució absoluta, amb independència que estiguen en missió oficial o visita privada; que es referisca a actes oficials o privats; o que siguin actes realitzats abans o durant el seu mandat.

La segona idea consisteix en el fet que aquesta Llei orgànica també regula les immunitats dels antics Caps d'Estat i de Govern i dels antics Ministres d'Afers exteriors. Respecte d'aquestes persones, d'una part, la immunitat continuarà respecte dels actes oficials realitzats durant el seu mandat. No obstant això, d'una altra part, els tribunals espanyols tindran jurisdicció tant sobre els seus actes privats realitzats durant el seu mandat, com sobre els seus actes realitzats abans del començament del seu mandat.

Finalment, la tercera idea a destacar és que, en els dos supòsits anteriors, l'única excepció prevista és la possibilitat d'enjudiciament per la comissió de crims internacionals.

3. PROTECCIÓ INTERNACIONAL DEL CAP DE L'ESTAT O DE GOVERN, O DEL MINISTRE D'AFERS EXTERIORS

La protecció internacional del Cap de l'Estat, President del Govern o Ministre d'Afers exteriors està regulada en la Convenció sobre la prevenció i el càstig de delictes contra persones especialment protegides, inclosos els agents diplomàtics, signada a Nova York, el 14 de desembre de 1973.

Segons el seu Article 1.1.a), són persones especialment protegides el Cap de l'Estat, el President del Govern i el Ministre de Relacions Exteriors, sempre que es troben en el territori d'un altre Estat, així com els membres de la seua família que li acompanyen.

La protecció especial consisteix en tres obligacions. Primera, cada Estat part qualificarà com a delictes en la seua legislació interna, quan es realitzen intencionalment: 1) la comissió d'un homicidi, segrest o un altre atemptat contra la integritat física o la llibertat d'una persona internacionalment protegida; 2) la comissió d'un atemptat violent contra els locals oficials, la residència particular o els mitjans de transport d'una persona internacionalment protegida que pugua posar en perill la seua integritat física o la seua llibertat; 3) l'amenaça de cometre tal atemptat; 4) la temptativa de cometre tal atemptat; i 5) la complicitat en tal atemptat.

En segon lloc, cada Estat part farà que aqueixos delictes siguin castigats amb penes adequades que tinguen en compte el caràcter greu d'aquests.

En tercer lloc, l'anterior no afecta en cap forma les obligacions que tenen els Estats parteixes, en virtut del Dret internacional, d'adoptar totes les mesures adequades per a previndre altres atemptats contra la persona, llibertat o dignitat d'una persona internacionalment protegida (Art. 2).

En el Dret espanyol, els Articles 605 i 606 del Codi penal són els que preveuen penes agreujades per a aquests supòsits.

